

Karlskoga kommun
kommun@karlskoga.se

Rektorn vid Karlbergsskolan åk 7–9
irene.sarnholm@karlskoga.se

Beslut för grundskola med särskoleelever

efter tillsyn i Karlbergsskolan åk 7–9
i Karlskoga kommun

Tillsyn i Karlbergsskolan åk 7–9

Skolinspektionen genomför tillsyn i Karlskoga kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Karlbergsskolan åk 7–9 besöktes av Skolinspektionen den 5 och 6 september 2012.

Fakta om skolan

Karlbergsskolan är en grundskola med 315 elever i årskurserna 7–9 och en grundsärskola med 10 elever i årskurserna 7–9. Grundskolan är indelad i åldershomogena klasser samt tre åldersblandade särskilda undervisningsgrupper varav en för nyanlända elever. Grundskolan är organiserad i tre arbetslag som vardera leds av en arbetslagsledare. Grundsärskolan är indelad i två grupper och i båda grupperna finns några elever som läser inriktning träningskola.

Grundskolan och grundsärskolan leds av en rektor. På skolan finns också en biträdande rektor till vilken rektor uppdragit vissa arbetsuppgifter.

År 2011 nådde 73 procent av eleverna målen i alla ämnen (jämfört med rikets 77 procent) och det genomsnittliga meritvärdet var 202 (jämfört med rikets 211). Andelen elever som var behöriga till gymnasieskolans olika program var 76–81 procent (jämfört med rikets 84–89 procent). Under de senaste fem åren (år 2007–2011) har andelen elever som har uppnått målen i alla ämnen varierat mellan 69 och 84 procent och det genomsnittliga meritvärdet har för fyra av de fem åren legat klart under eller i nivå med riket.

Ämnet matematik är, tillsammans med de naturorienterande ämnena, de ämnen med lägst andel elever som når målen. Ungefär var tionde elev når inte målen. Enligt skolans statistik har andel elever som nått målen på de nationella proven i matematik varierat mellan 70 och 81 procent under den senaste femårsperioden (2008–2012). År 2011 nådde 70 procent av skolans elever målen i det nationella ämnesprovet jämfört med 81 procent för riket.

Pojkarnas kunskapsresultat är lägre än flickornas. Detta gäller framförallt det genomsnittliga meritvärdet där pojkarnas värde år 2011 var 182 (jämfört med rikets 200) medan flickornas var 222 (jämfört med rikets 222).

Karlbergsskolan åk 7–9 har inte redovisat några samanställningar av kunskapsresultaten för grundsärskolan.

Helhetsbedömning

Vid den regelbundna tillsynen i Karlbergsskolan åk 7–9 genomfördes en fördjupad tillsyn för ämnet matematik inom området undervisning och lärande.

Karlbergsskolan åk 7–9 behöver öka andelen elever som når kravnivåerna i alla ämnen. Lägst andel elever som når kunskapskraven är det i matematik och i de naturorienterande ämnena. Skolan har satt in en rad olika åtgärder för att få fler elever att nå kraven i matematik till exempel har matematiklärarna fått fortbildning och de elever som vill ha extra hjälp i matematik kan få hjälp en gång i veckan i skolans "Mattestuga". Vidare har rektor anställt kommunens ämnesutvecklare i matematik. Matematikutvecklaren

arbetar halvtid på skolan bland annat för att på rektors uppdrag utveckla matematikämnet samt arbeta för en samordning och samsyn i ämnet. Tillsynen visar dock att det ännu inte finns en samsyn kring arbetsätt och arbetsformer. Matematikundervisningen behöver utvecklas så att den ger alla elever förutsättningar att utveckla förmågor såsom problemlösning, förmåga att se samband, resonera och uttrycka sig såväl muntligt som skriftligt och hantera matematiska algoritmer, procedurer. Alla matematiklärare behöver följa upp elevernas kunskapsutveckling dels för att kunna följa upp sin egen undervisning och dels för att kunna anpassa undervisningen till elevens behov, förutsättningar och erfarenheten. Vidare är kännedom om elevernas kunskapsmässiga utveckling en förutsättning för att kunna ge elever och deras föräldrar fortlöpande information om elevens kunskapsutveckling. Att få kännedom om sin kunskapsutveckling möjliggör för eleven att ställa sina egna och andras bedömningar i relation till den egna arbetsprestationen och förutsättningarna. I och med det ökar elevens möjligheter att utveckla en förståelse för det egna lärandet och att tillsammans med skolan ta det ansvar som behövs för att nå en ökad måluppfyllelse.

Skolans kunskapsresultat visar på stora skillnader mellan pojkars och flickors meritvärden. Pojkarnas meritvärden är avsevärt mycket lägre än flickornas och skillnaden i meritvärde är större än motsvarande värde för riket. De senaste fem åren (2007–2011) har pojkarnas meritvärde legat under rikets värde för pojkar medan flickornas meritvärde har legat i nivå eller över rikets värde för flickor för fyra av de fem åren. Skolan har uppmärksammat skillnaderna i pojkars och flickors meritvärde och diskussioner har förts i alla arbetslag och ämneslag under läsåret 2010/2011. Trots detta har inte pojkarnas meritvärde höjts. Därför behöver skolan på ett strukturerat sätt arbeta för att finna framgångsrika vägar att höja pojkarnas kunskapsresultat.

Rektorn arbetar för att hela verksamheten ska inriktas mot de nationella målen till exempel genom att ha kunskap om det inre arbetet i skolan och verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen. Rektorn tar också ansvar för att grundskolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven samt att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Däremot lyckas skolan inte med att höja eleverna resultat i matematik trots vidtagna åtgärder eller höja pojkarnas meritvärde vilket tyder på att kvalitetsarbetet i framtiden tydligare behöver fokusera på undervisningens betydelse för skolans resultat samt följa upp att bestämda åtgärder får genomslag i den undervisningen som bedrivs. Vidare måste skolans kvalitetsarbete förbättras så att även grundsärskolans utbildning följs upp och utvärderas.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Karlskoga kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 29 januari 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Karlskoga kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Kommunen måste säkerställa att rektorn ser till att alla lärare ger eleverna den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Vidare behöver det säkerställas att rektor fattar beslut om utbildningens upplägg i grundsärskolan.

Motivering

Grundskola

Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Av intervjuer framkommer att undervisningen i matematik i huvudsak vägleds av läroboken och att eleverna ges få möjligheter att engagera sig i aktiviteter som går utöver att räkna i boken enligt givna regler och lösta exempel. Eleverna upplever också att det är lärarna som planerar undervisningen i matematik både vad gäller innehåll och arbetsformer. Vissa lärare uppger att de på grund av heterogena grupper och många elever med bristande förkunskaper i matematik inte kan organisera och genomföra arbetet så att eleverna utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Mot bakgrund av ovanstående och skolans låga kunskapsresultat i matematik bedömer Skolinspektionen att undervisningen i matematik inte utformas efter varje elevs behov och förutsättningar. Alla elever får inte heller tillräcklig ledning och stimulans för att de ska kunna utvecklas på ett tillfredställande sätt.

Grundsärskola

Enligt skollagen får rektorn besluta att en elev ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner, om en elev har förutsättningar för det.

På Karlbergsskolan åk 7–9 finns det grundsärskoleelever som läser en kombination av ämnen enligt grundsärskolans kursplaner och grundskolans kursplaner utan att rektor har fattat beslut om detta.

Författning

3 kap. 3 § skollagen samt Lgr 11, 2.2 Kunskaper
11 kap. 8 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Karlskoga kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Kommunen måste säkerställa att alla lärare regelbundet utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån läroplanens/kursplanernas krav samt att elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven framgår av de skriftliga omdömena.

Motivering

Av skollagen framgår att eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande ska informeras om elevens utveckling. Lärarna ska vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt möjligt inom ramen för läroplanen.

Vid intervjuer framkommer att några matematiklärare på grund av upplevd tidsbrist inte följer upp varje elevs kunskapsutveckling. Av dokumentstudier och i intervjuer framkommer att skriftliga individuella utvecklingsplaner med omdömen utarbetas för varje elev. De skriftliga omdömena beskriver däremot inte elevens kunskapsutveckling i relation till kunskapskraven i alla ämnen. Av de granskade exemplen av skriftliga omdömen framgår till exempel att för ämnet matematik beskrivs endast hur klassen som helhet arbetar följt av något sporrande eller förmanande kommentar som riktar sig direkt till eleven så som "Stenhårt jobb fram till jul då har du ett högt matte betyg" eller "Dock bör läxarbetet förbättras". Detta följs ofta av någon personlig egenskap eller förmåga som till exempel "Du jobbar bra" "Du är väldigt ambitiös".

Rektorn måste säkerställa att alla lärare följer upp elevernas kunskapsutveckling och att de individuella utvecklingsplaner med omdömen som utarbetas på skolan uppfyller författningarna krav.

Författning

3 kap. 4 §, samt Lgr 11, 2.4 Skola och hem
10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Karlskoga kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Kommunen måste säkerställa att rektor tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning, utvärdering och utveckling av utbildning samt att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen och dess förarbeten ska rektorn ansvara för att skolenhetens utbildning planeras, följs upp och utvecklas samt att kvalitetsarbetet dokumenteras. Dokumentat-

ionen bör innehålla information om skolans resultat och måluppfyllelse, analyser och bedömningar, identifierade förbättringsområden samt beslut om förbättringsåtgärder.

Grundsärskolan

I grundsärskolan saknas stora delar av kvalitetsarbetet eftersom skolan saknar uppföljning och utvärdering av grundsärskolan kunskapsresultat i förhållande till nationella mål och kunskapskrav samt av värdegrundsarbetet. Detta leder till att det saknas underlag för planering, uppföljning och utvärdering av utbildningen inom dessa områden.

Grundskolan

I grundskolan behöver dokumentation av kvalitetsarbetet förbättras så att det tydligt framgår vilka analyser som görs av resultaten av skolans arbete i förhållande till de valda metoderna. Analyserna ska sedan ligga till grund för att fastställa de åtgärder som skolan ska arbeta med framöver. Åtgärderna ska vara motiverade av en analys. Alla analyser som skolan gör i de olika faserna av kvalitetsarbetet behöver inte dokumenteras men de analyser och bedömningar som leder fram till slutsatser i form av åtgärder ska dokumenteras. Att dokumentationen även innehåller en redogörelse för orsakerna till resultaten gör att det både blir lättare att planera åtgärder och att följa upp att de vidtagna åtgärderna har haft avsedd effekt.

Som ett exempel på ovanstående kan skolans dokumenterade kvalitetsarbete kring frågan om pojkarnas låga kunskapsresultat användas. I sin kvalitetsredovisning (2011) har skolan i området "Lärandeuppdraget" under rubriken "Analys och bedömning" bland annat skrivit att det är viktigt att eleverna har en tro på framtiden, det är viktigt att snabbt handlägga anmälda ärenden samt att det ska vara tryggt och att fokus ska vara på lärandet i klassrummet. Vidare skriver skolan att "2010 års resultat diskuterades i arbetslagen och ämneslagen främst utifrån hur arbetet skulle ske för att återigen höja pojkarnas resultat men även resultaten som helhet. I alla möten ökade medvetenheten hos personalen i fråga." Dokumentationen saknar i detta fall analys om varför skolan inte lyckats höja pojkarnas resultat. Analysen skulle behöva utökas med olika förklaringar till varför pojkarnas måluppfyllelse ser ut som den gör och vilka slutsatser om samband och orsaker som skolan drar av resultaten och av de insatser som skolan har vidtagit. Utifrån denna analys skulle skolan behöva fastställa åtgärder.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Karlskoga kommun en anmärkning.

Karlskoga kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 29 januari 2013.

Särskilt stöd

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Åtgärdsprogrammen och besluten om anpassade studiegång samt särskild undervisningsgrupp uppfyller inte författningarnas krav.

Motivering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn kan överlåta denna beslutanderätt, förutom i de fall stödet innebär särskild undervisningsgrupp/enskild undervisning eller anpassad studiegång. Åtgärdsprogrammet, med innehåll, utgör ett beslut som ska dateras och undertecknas av beslutsfattaren. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. I beslutet ska det tydligt framgå information om föräldrarnas rätt att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd (besvärshänvisning).

Vidare framgår av skollagen att om det finns särskilda skäl kan rektor fatta ett beslut om att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp). Dessutom kan rektor om stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar fatta ett beslut om avvikelser från timplanen samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång).

Tillsynen av Karlsbergsskola åk 7–9 visar att rektorn efter en utredning fattar beslut om att åtgärdsprogram ska upprättas eller inte. Med detta beslut bifogas information till föräldrarna om att beslutet kan överklagas. Därefter utarbetas ett åtgärdsprogram av lärare eller specialpedagog. Rektor har överlåtit utarbetandet och beslutandet av själva åtgärdsprogrammen till specialpedagogen. Skolinspektionen bedömer att det formella beslut som rektorn på Karlsbergsskola fattar om att åtgärdsprogram ska upprättas inte är det beslut om åtgärdsprogram som avses i bestämmelsen. Eftersom besvärshänvisningen är kopplad till det separerade beslutet om att upprätta åtgärdsprogrammet, finns en risk att elevens vårdnadshavare inte uppfattar att det är själva åtgärdsprogrammet som de har möjlighet att överklaga.

Åtgärdsprogrammen brister i information till vårdnadshavarna om rätten att överklaga de beslutade åtgärdsprogrammen.

I beslut om särskild undervisningsgrupp och/eller anpassad studiegång saknas en motivering till beslutet. Vidare saknas i besluten om anpassad studiegång en beskrivning av vilka avvikelser som skolan gör från timplanen samt de ämnen och mål som gäller för utbildningen, för eleven. Detta behöver rektor åtgärda.

Författning

3 kap. 9 § och 11–12 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredarna Mikael Ejerblom och Yvonne Hoffmann samt undervisningsråd Leif Magnusson.

På Skolinspektionens vägnar

Gunnar Olausson
Enhetschef

Ingela Djurberg
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i beslutet grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).